

Orala lichenoida läsioner

Fredrik Gränse

Övertandläkare, doktorand

Käkkirurgi och oral medicin

Lichen planus &

andra lichenförändringar

Lichen planus

- T-cellsdriven sjukdom
- Hudförändringar som liknar stenlav (lichen)
- Hud, hårbotten, naglar, slemhinnor
- Munhålan är en av de vanligare lokalerna sjukdomen ses och kallas då oral lichen planus

Orala lichenoida vävnadsreaktioner

- **Ca 1–2% i Sverige; kvinnor>män; Ofta >50 år**
- **Förändringarna kan representera:**
 - **Oral lichen planus (OLP)**
 - **Orala lichenoida lesioner (OLL)**
 - med känd orsak
 - Bakteriellt associerad lichen
 - Lichenoida kontaktallergiska lesioner
 - Lichenoida läkemedelsreaktioner
 - Graft-versus-host-disease
 - med okänd orsak/asymmetrisk distribution – kallas då ospecifik oral lichenoid lesion

Lupus? Kronisk Ulcerös stomatit?

Kliniska varianter av oral lichen

Papulär
Retikulär
Plack

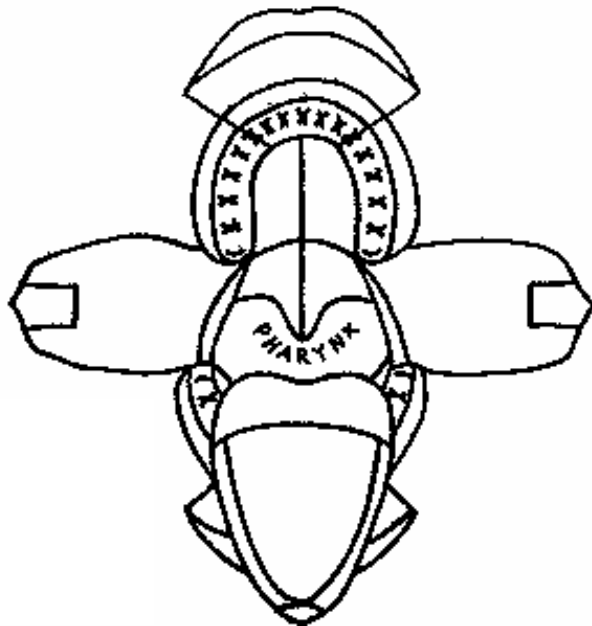
Erytematös
Ulcerös
Bullös

Oral Lichen Planus eller Orala lichenoida lesioner

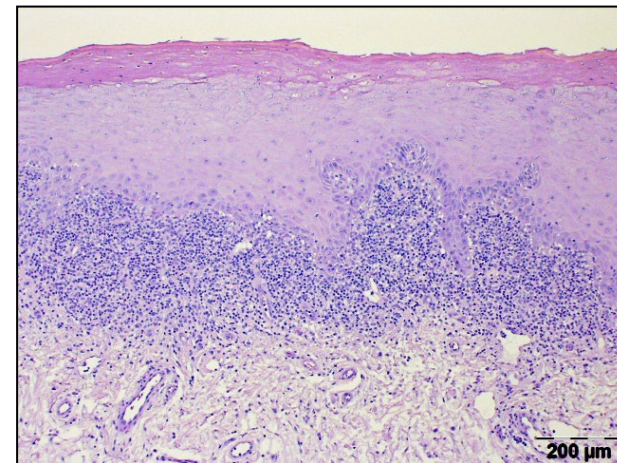
Kliniska kriterier

- Bilateral, symmetriska läsioner
- Nätlika vita strieringar
- Subtyper: erytematösa, ulcerösa, bullösa, placklika

Histologiska kriterier

- Bandlik zon med cellinfiltrat, huvudsakligen lymfocyter, i bindvävens övre del
- Tecken på "likvefaktionsdegeneration" i basalcellslagret
- Frånvaro av epiteldysplasi

Histologisk diagnos är lichenoid reaktion

- Finns inga säkra tecken för att kunna skilja ut orsak/autoimmunitet
- Uttunnat och ofta hyperkeratiniserat epitel
- T-celler vid och i epitelet
- T-celler orsakar degeneration av epitelet vid basalcellslagret
 - Civattekroppar
 - Likvefaktions-degeneration

Oral lichen planus

Behandling av oral lichen

Symptomfria

Symptomatiska

Uppföljning vid årlig revision

Behandling samt uppföljning

Behandling av symptomgivande oral lichen planus

- Behandla infektioner
- Topikala steroider
- Generell behandling
- Alternativ behandling

Terapival för behandling av oral candidos

- Förebygga
 - Munhygien
 - Salivstimulering
 - Kost
-
- Läkemedel
 - Nystatin
 - Flukonazol

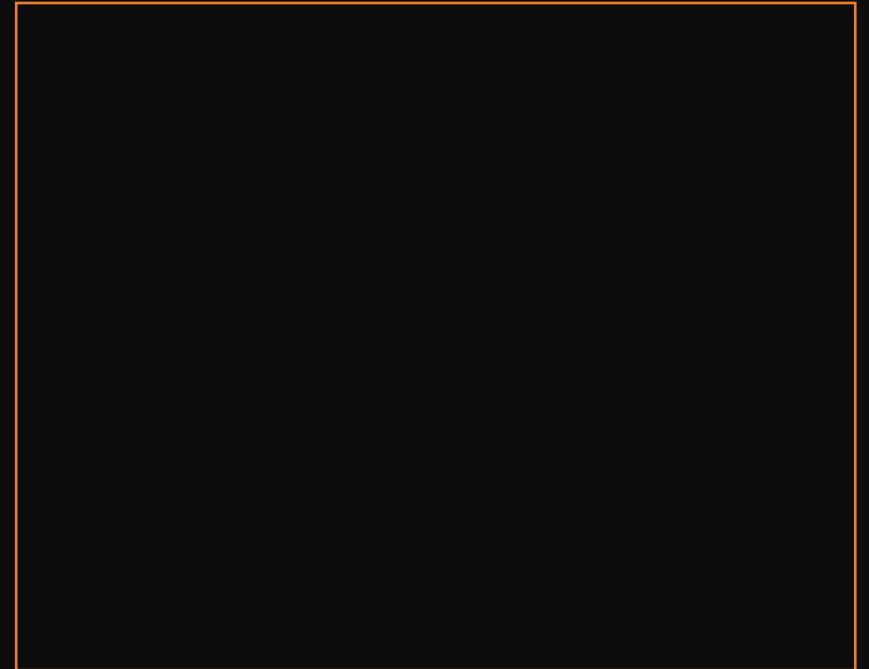
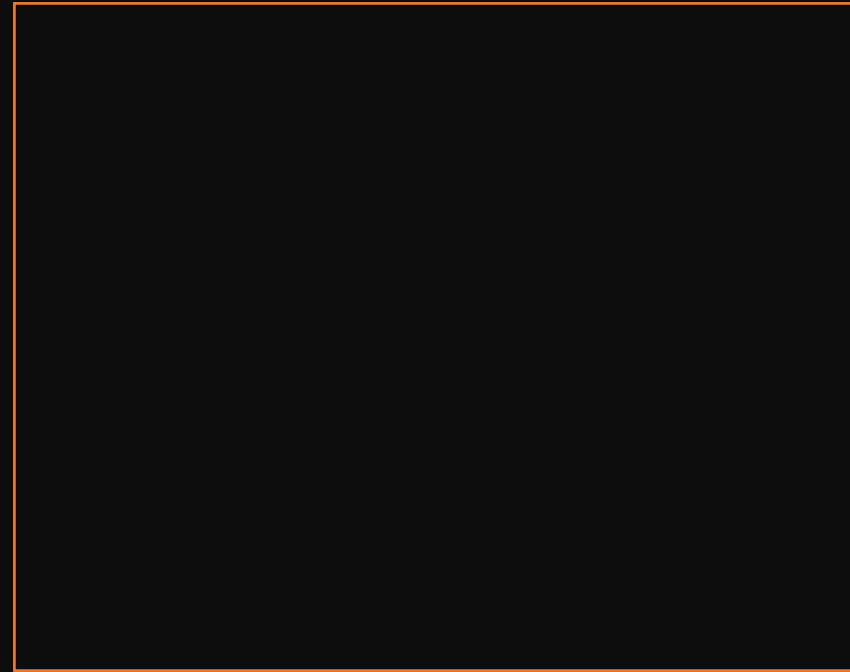
Klobetasol APL munhålegel

6 veckor senare

Klobetasol APL munhålel

- Följsamhet
- Trappa ner behandlingen stegvis
- Sätta ut eller underhållsbehandla?
- Informera patienten om hur recidiv hanteras
- Regelbunden tandvård
- Uppföljning

Bakteriellt associerade lichenoida läsioner

- Fronttandsområdet
- Mekanisk retning
- Torrt
- Munhygien

Läkemedelsutlösta lichenoida lesioner

- anti-malaria medel
- NSAID
- ACE-hämmare
- Diuretika
- B-blockare
- m.fl.

Lichenoida kontaktlesioner

Kontaktallergi - överkänslighetsreaktion, Typ 4

- Långvarig exponering leder till sensibilisering
- Vid upprepad exponering utvecklas inflammation i kontaktområdet (efter >48h)
 - Hud: eksem
 - Munnen: lichenoida kontaklesioner men också stomatit/erytem, svullnad och sår

Orala lichenoida kontaktlesioner förknippas vanligtvis med allergi mot kvicksilver eller andra ämnen i fyllningsmaterial.

Kontaktallergi hos OLP-patienter

- **Prevalens kontaktallergi i munhålan anses vara låg men** kontaktallergi vanligt vid munslemhinneförändringar:
Oral lichen planus, cheilit, stomatit, gingiviter, orofacial granulomat, recidiverande afte, "burning mouth syndrome"
- En Australiensisk studie från 2023 visade att över 70% av OLP patienterna var kontaktallergiska
- Kvicksilver mest frevent
- Smakämnesallergier

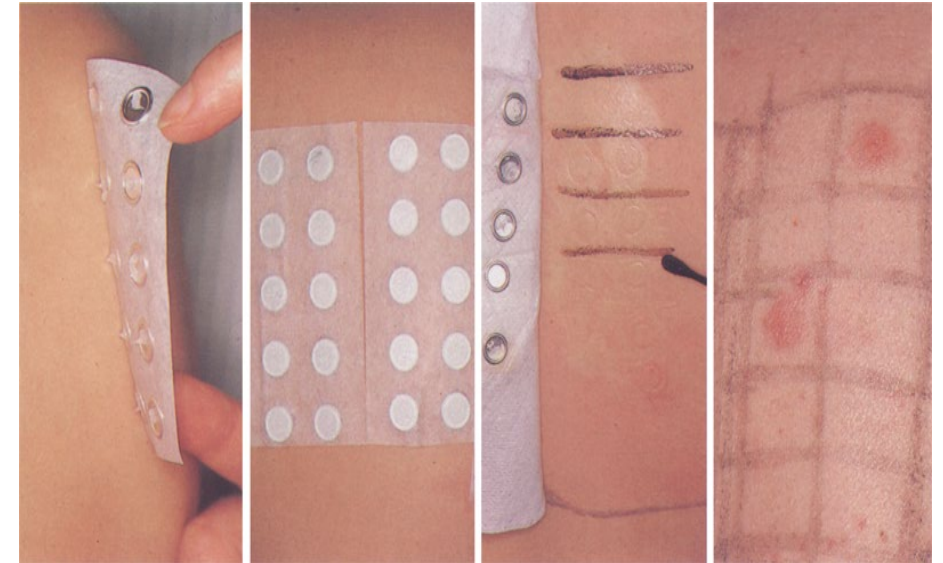
Remiss till lapptestning

Inför remiss

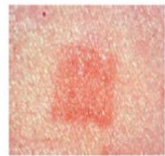
- Om symptom/förändringar - när, var, hur?
- Redan kända allergier?
- Ev hudförändringar (kopplade till samma allergen?)

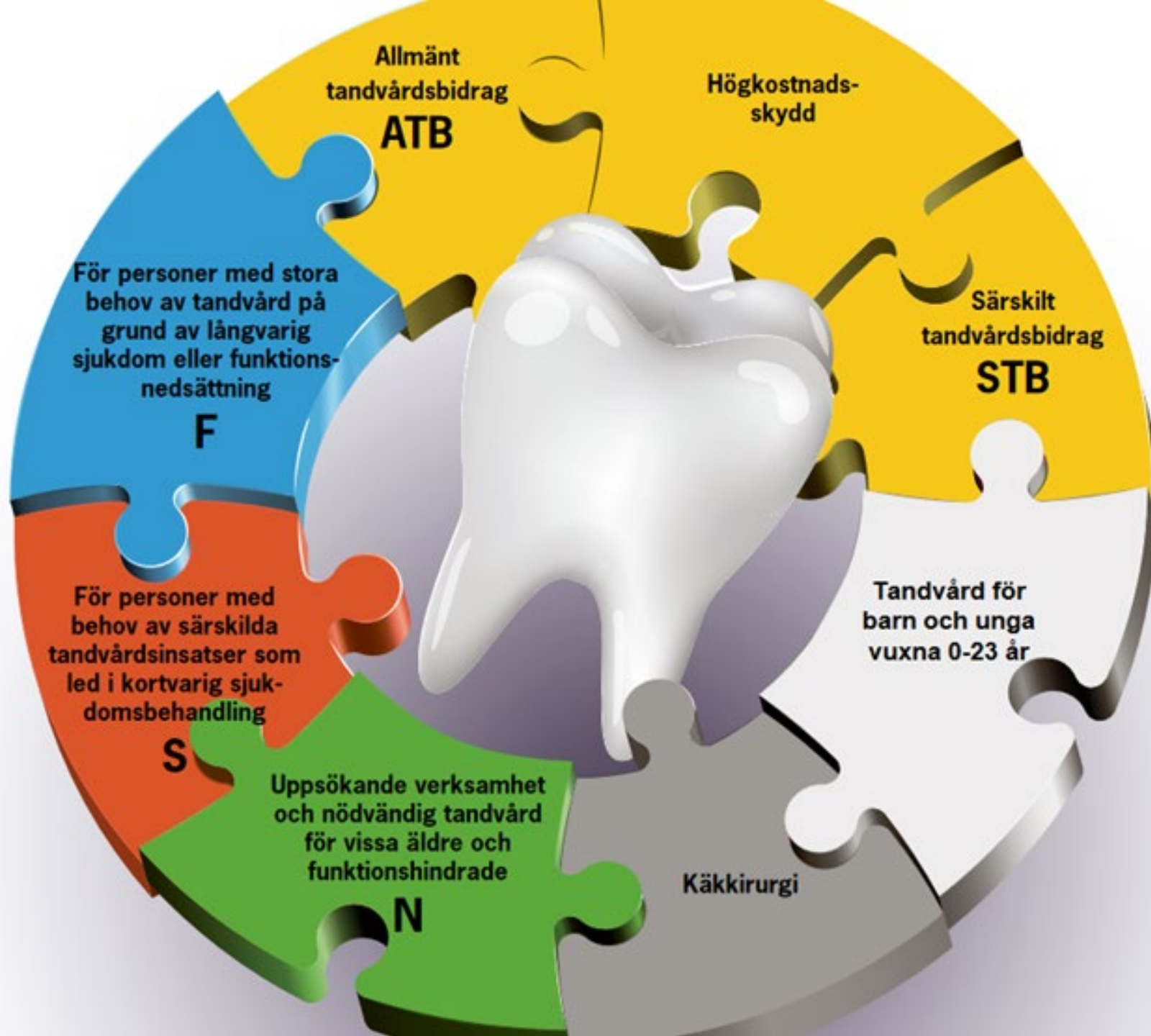
Lapptest/epikutantest

- Testar serier av vanligt förekommande allergen
- Testar även det som klinikern/patienten misstänker

Statistical Review
STN: 103738/5162

Extreme positive (+++)	Strong positive (++)	Weak positive (+)	Irritant (IR)	Doubtful (?)
				
Coalescing vesicles, bullous reaction	Erythema, papules, infiltration, discrete vesicles	Erythema, infiltration, discrete papules	Discrete, patchy, follicular, or homogenous erythema with no infiltration	Faint macular or homogenous erythema with no infiltration

Utbyte av fyllningar

Tandvårdsstöd: "Utbyte av tandfyllningar p.g.a. avvikande reaktion mot dentalt material"

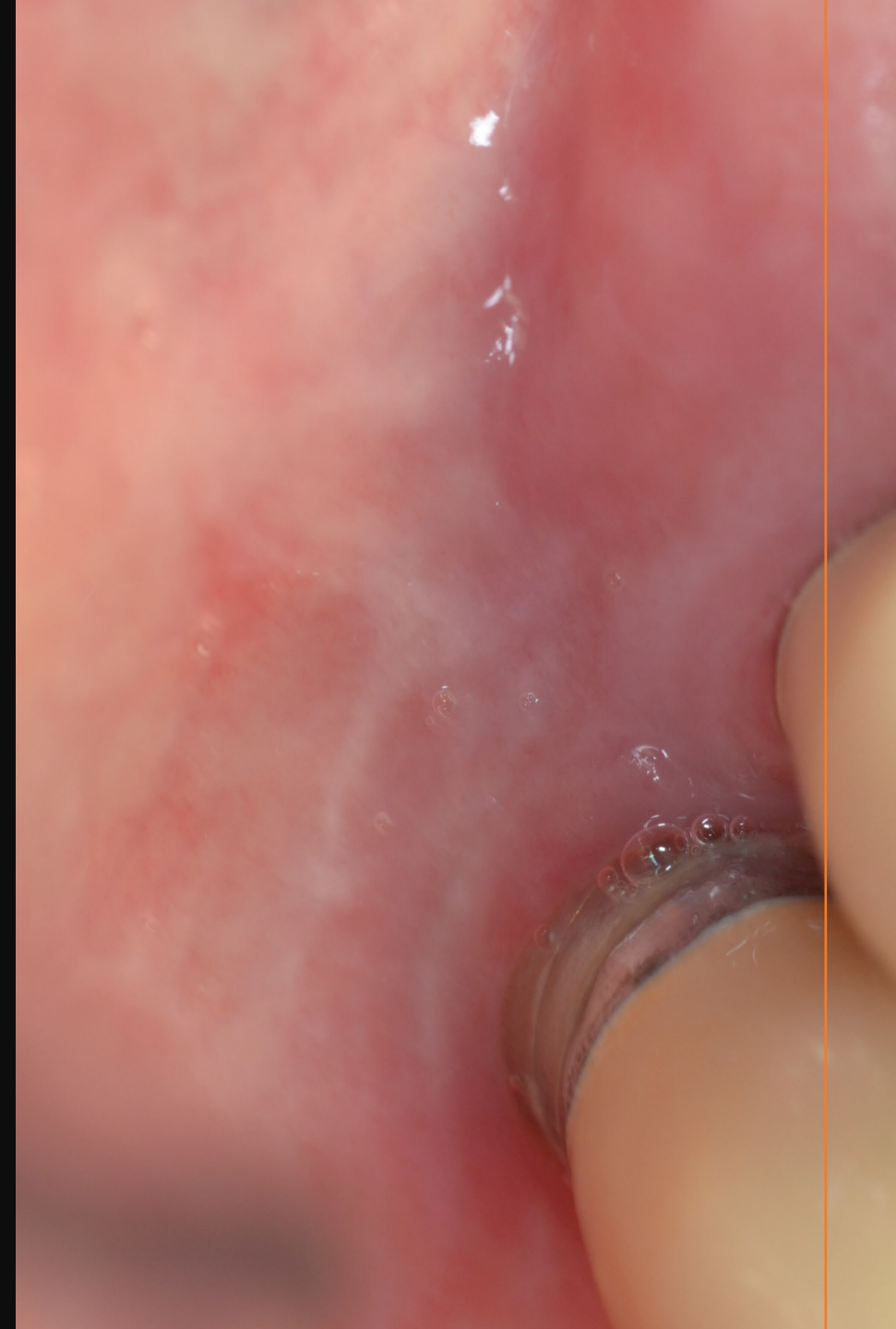
- Krävs styrkt samband mellan konstaterad kontaktallergi och symptom/utseende
- Sjukvårdsregionerna i Sverige har olika kriterier – t.ex. vissa kräver positivt lapptest och/eller utredning av specialist

GvHD

- Allogen benmärgs/stamcells-transplantation
- Kontakt behandlande läkare
- Uppföljning
- Maligniseringsrisk

Oral lichen och KBF

- Gynnsamt för patientgruppen
- God lyckandefrekvens (98%) efter 44 månader. 100 patienter med 302 implantat.
- Studier finns som visat problem vid kirurgi vid erosiv OLP samt direktbelastning
- Välbehandlade läsioner. Strikt uppföljning.

Journal section: Medically compromised patients in Dentistry Publication Types: Review

doi:10.4317/medoral.22786 <http://dx.doi.org/doi:10.4317/medoral.22786>

Implants in patients with oral manifestations of autoimmune or muco-cutaneous diseases – A systematic review

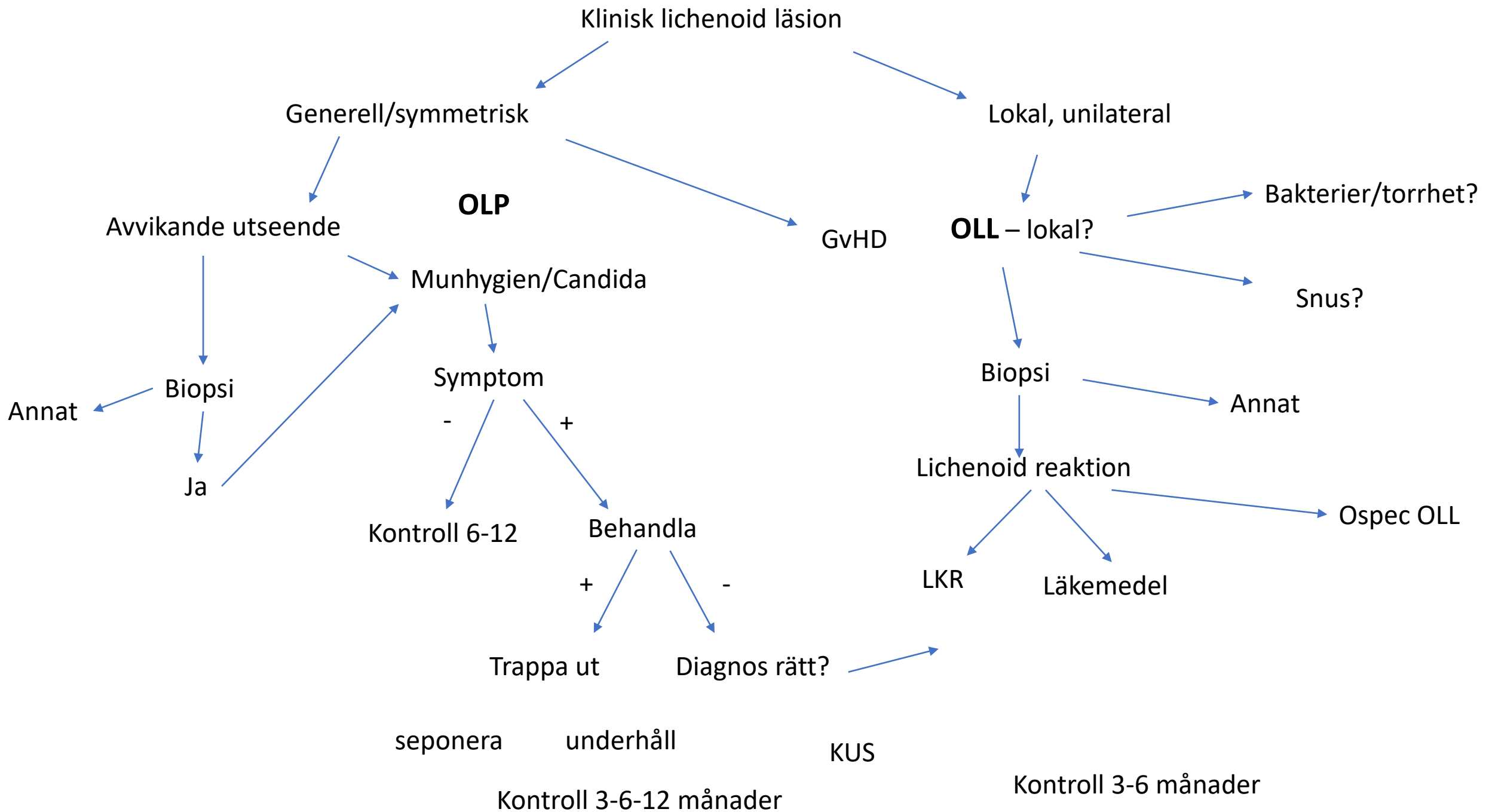
**Frank P. Strietzel ¹, Andrea M. Schmidt-Westhausen ¹, Konrad Neumann ²,
Peter A. Reichart ¹, Jochen Jackowski ³**

Nybesök

- Symptom
- Duration
- Triggande faktorer
- Anamnes
- Läkemedel
- Vanor
- Munhygien produkter etc
- Klinisk us
- Ev biopsi och skrapprov
- Information

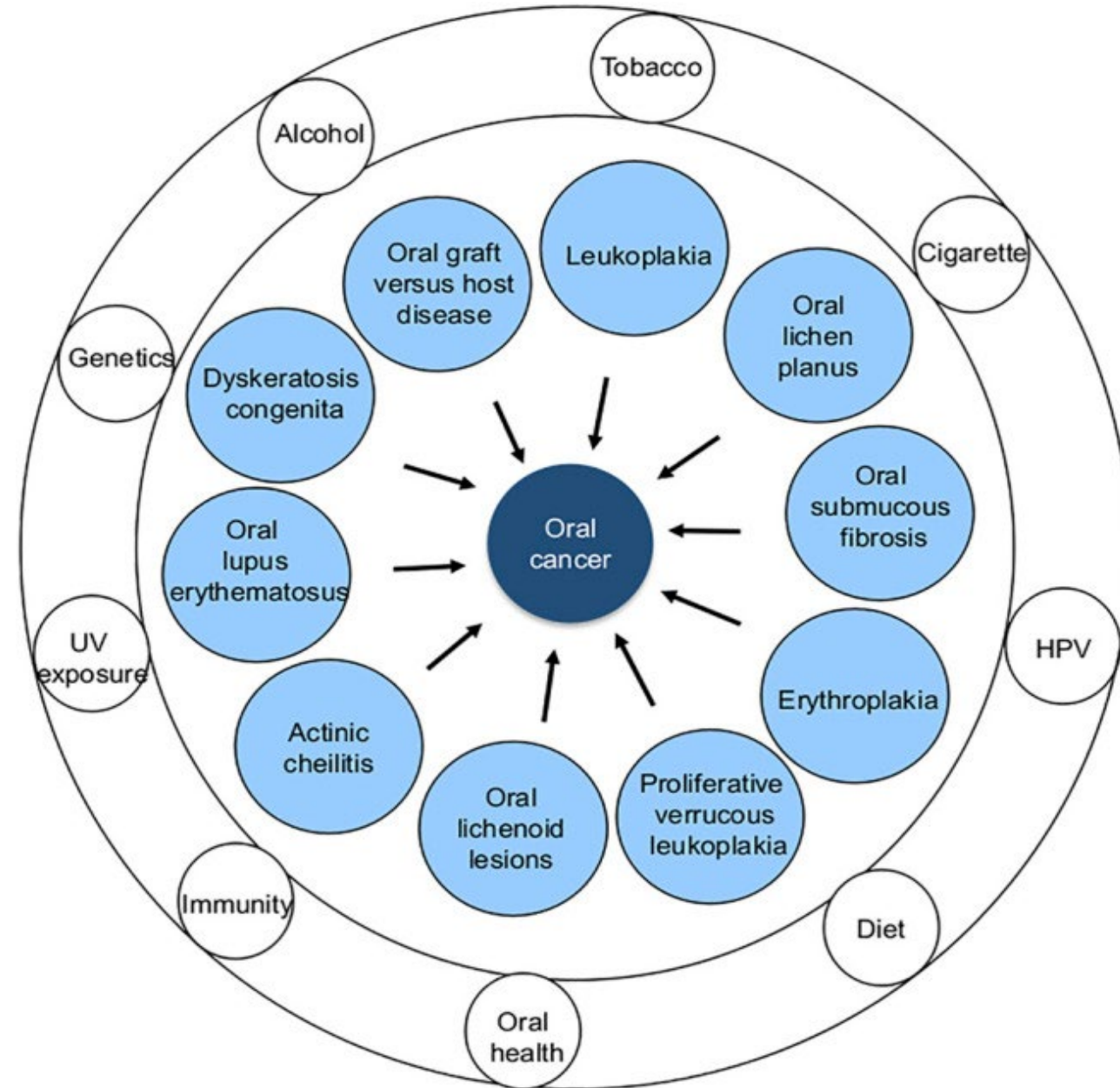
Återbesök

- Symptom
- Behandling?
- Ger behandlingen resultat?
- Anamnestiska förändringar
- Klinisk us
- Information
- Kontakt med ordinarie tandvård?
- Planerar för framtida kontroller

Tillstånd associerade med ökad risk för skivepitelcancer i munslemhinnan

- Erytroplaki
- Proliferativ verrukös leukoplaki
- Leukoplaki
- **Lichenoida lesioner**
- Oral submukös fibros
- Aktinisk cheilit
- Diskoid Lupus Erytematosus
- Dyskeratosis congenita
- Nedsatt immunförsvar

Orala lichenoida vävnadsreaktioner

- Oral lichen planus 0.28% årlig risk
- Orala lichenoida lesioner 0.57% årlig risk
 - med känd orsak
 - Bakteriellt associerad lichen
 - Lichenoida kontaktallergiska lesioner
 - Lichenoida läkemedelsreaktioner
 - Graft-versus-host-disease
 - med okänd orsak/asymmetrisk distribution – kallas då ospecifik oral lichenoid lesion